

Opetusministeriö

Undervisningsministeriet

Kultur

Kultur – kraft för framtiden

**Kommitténs förslag till redogörelse
om kulturens framtid**

Undervisningsministeriets publikationer 2010:12

Innehåll

Förord	5
<hr/>	
1 Utgångspunkter	8
<hr/>	
1.1 Material och metoder	9
1.2 Riktlinjer för framtiden	9
2 Vägskalet – samhällets kulturella val	11
<hr/>	
2.1 Det syns på hållningen – konstens och kulturens värde och betydelse	11
2.2 Björken och stjärnan – kulturarvet och kulturmiljön	13
2.3 Under regnbågen – kulturell mångfald och mångkulturalism	16
2.4 Fair Trade-kultur – gemenskap, kulturella rättigheter.....	18
2.5 En allvarsam lek – förutsättningar för kreativitet	21
2.6 Kreativa nätverk – kulturproduktioner och -tjänster.....	24
2.7 Smedjor, verkstäder och bagerier – kulturbranschernas ekonomi, sysselsättning och utkomst.....	28
3 Framtidens faktorer	34
<hr/>	
3.1 Hållbar kultur	34
3.2 Kulturell mångfald	35
3.3 Den kreativa människan	36
4 Sammanfattning och åtgärdsförslagen	38
<hr/>	

Kultur – kraft för framtiden

Kommitténs förslag till redogörelse om kulturens framtid

Undervisningsministeriets publikationer 2010:12

Opetusministeriö • Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto • 2010

Undervisningsministeriet • Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen • 2010

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Undervisningsministeriet
Kultur-, idrotts och ungdomspolitiska avdelningen
PB 29
Statsrådet
<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>

Översättning: Marianne Möller
Pärbild: Outi Mansikkamäki, yam.fi

Universitetstryckeriet, 2010

ISBN 978-952-485-868-7 (hft.)
ISBN 978-952-485-869-4 (PDF)
ISSN 1458-8110 (Print)
ISSN 1797-9501 (Online)

Undervisningsministeriets publikationer 2010:12

Förord

I enlighet med strategidokumentet för statsminister **Matti Vanhanens** andra regering tillsatte kultur- och idrottsminister **Stefan Wallin** den 18.12.2008 en kommitté med uppdraget att bereda en redogörelse om kulturens framtid. Som utgångspunkter för sitt arbete har kommittén haft de reformer som under de senaste åren har genomförts inom flera konst- och kulturområden samt nuvarande löpande program och utvecklingsinitiativ. Kommittén fick i uppdrag att beskriva och bedöma:

- kulturens position samt framtida nationella och internationella utmaningar
- kulturens samhälleliga och regionala betydelse
- kulturens betydelse för människans utveckling och välbefinnande samt för olika ålders- och befolkningsgrupper
- förutsättningar och möjligheter för kreativt konstnärligt arbete
- statsförvaltningens, kommunförvaltningens, den privata sektorns och medborgarsamhällets roller i arbetet med att främja kulturens förutsättningar
- den lokala och regionala kulturförvaltningens förutsättningar att bereda jämlika möjligheter för olika ålders- och befolkningsgrupper
- betydelsen av att bevara och värna kulturmiljön och kulturarvet, kulturskyddets förutsättningar och utmaningar
- kultursektorns sysselsättande effekt och ekonomiska möjligheter.

Dessutom fick kommittén i uppdrag:

- att utreda de kulturella, utbildningsmässiga, ekonomiska och andra samhälleliga faktorer som utgör betingelser för kulturfrämjandet och göra en bedömning av den offentliga förvaltningens och andra samhälleliga aktörers ansvar för att skapa förutsättningar
- att uppställa mål och komma med utvecklingsförslag för kulturbranschen
- att föreslå på vilka sätt uppföljning och evaluering av kulturpolitiken kunde utvecklas, samt
- att lämna rekommendationer om hur de i redogörelsen föreslagna åtgärderna kan följas upp.

Som ordförande för kommittén utnämndes verkställande direktör **Leif Jakobsson** från Pro Artibus- stiftelsen (sedan 1.1.2010 ordförande för Centralkommissionen för konst), som viceordförande överdirektör **Riitta Kaivosoja** från undervisningsministeriets avdelning för kultur-, idrotts- och ungdomspolitik, samt som medlemmar professor **Helena Hyvönen** från Aalto-universitetet, direktör **Risto Nieminen** från Gulbenkian-stiftelsen, budgetrådet **Arto Merimaa** från finansministeriet, byggnadsrådet **Matti Vatiö** från miljöministeriet, professor **Pekka Sammallahti** från Uleåborgs universitet, specialforskare **Ditte Winqvist** från Finlands kommunförbund, kulturdirektör **Pekka Timonen** från Helsingfors stad, museichef **Berndt Arell** från Kiasma, museet för samtidskonst (sedan 1.1.2010 direktör för Svenska Kulturfonden) överinspektör **Petra Tarjanne** från arbets- och näringsministeriet, upphovsrättsrådet **Viveca Still** från undervisningsministeriet, projektkoordinator **Maria Antas** från Informationscentralen för Finlands litteratur, överombudsman **Antti Arjava** från Suomen kulttuurirahasto, verkställande direktör **Raoul Grünstein** från Kulturfabriken Korjaamo, producent **Petri Jokiranta** från Cinet Ab, teaterchef **Erik Kiviniemi** från Vaasan kaupunginteatteri, generaldirektör **Marja Makarow** från European Science Foundation, ordförande **Hannele Parviala** från Bildkonstlärarna rf, verkställande direktör **Cay Sevón** från Stiftelsen Åbo2011 samt kulturpedagog **Fatima Usman** från AFAES ry (Föreningen för Afrikaner och Europeiska Afrikaner)

Som kommitténs sakkunniga utnämndes direktör **Jukka Liedes** från undervisningsministeriet, professor i kulturpolitik **Anita Kangas** från Jyväskylä universitet, direktör **Paula Tuomikoski** från undervisningsministeriet, specialforskare **Sari Karttunen** från Statistikcentralen, direktör (tjänstledig) **Markku Wilenius** från Tulevaisuuden tutkimuskeskus och specialforskare **Tanja Kotro** från Konsumentforskningscentralen.

Som sekretariat för kommittén utnämndes följande: som generalsekreterare **Hannele Seitsonen**, konsultativ tjänsteman vid undervisningsministeriet, som sakkunnigsekreterare **Esa Pirnes**, kulturråd vid undervisningsministeriet och som projektsekreterare politices magister **Vava Lunabba** från CUPORE – Stiftelsen för kulturpolitisk forskning.

Kommittén har sammanträtt tio gånger. Redogörelsens bakgrundsmaterial hade sammanställts i december 2009. Efter fullgjort uppdrag överlämnar kommittén högaktningsfullt sitt förslag till undervisningsministeriet.

Helsingfors 9.3.2010

Leif Jakobsson

Riitta Kaivosoja

Maria Antas

Berndt Arell

Antti Arjava

Raoul Grünstein

Helena Hyvönen

Petri Jokiranta

Erik Kiviniemi

Marja Makarow

Arto Merimaa

Risto Nieminen

Hannele Parviala

Pekka Sammallahti

Cay Sevón

Viveca Still

Fatima Usman

Petra Tarjanne

Pekka Timonen

Matti Vatiilo

Ditte Winqvist

1 Utgångspunkter

Redogörelsen arbetar med två tidsbegrepp. Resonemanget tar sikte på år 2035 – ett tidsförlopp på 25 år – och analyserar konstens bestående och föränderliga faktorer, de hållbara grundlinjerna och de strukturella förändringar som är nödvändiga. Med ett långt tidsperspektiv i sikte föreslår kommittén med tanke på följande regeringsperiod flera åtgärder och lösningsmodeller på kort sikt. I samband med att Åbo är kulturhuvudstad år 2011 arrangeras ett framtidsforum, *Kulttuuri – tulevaisuuden voima*, *Kultur – kraft för framtiden*, *Culture – Power for the Future*.

- Kultur och konst har ett egenvärde som är fundamentalt för den mänskliga existensen, deras nyskapande kraft påverkar livets alla områden och har en indirekt effekt på den samhälleliga och ekonomiska välfärden.
- I gestaltningen av framtiden för konst och kultur ligger tyngdpunkten i att forma framtiden.
- Redogörelsen beskriver de spänningar som finns mellan olika utvecklingslinjer och val samt de värden de representerar samt möjliga åtgärder.

1.1 Material och metoder¹

Som skriftliga källor har kommittén använt tidigare kulturpolitiska redogörelser, betänkanden, program, strategier samt litteratur och artiklar. Kommitténs sekretariat har träffat hundratals representanter för konst- och kulturfältet och deltagit aktivt i olika tillställningar och diskussioner med anknytning till kommitténs arbete. Sekretariatet har också gjort en studieresa till Sverige för att bekanta sig med Kulturutredningen 2009.

Redogörelsen och kulturens framtid har diskuterats på statsförvaltningens elektroniska diskussionsforum Otakantaa.fi. Redogörelsens hemsidor har regelbundet uppdaterats på undervisningsministeriets nätsidor. Där har det också varit möjligt att komma med kommentarer. Gruppen Framtidens kultur har funnits på Facebook och där samlat flera hundra medlemmar och vänner.

I mellanrapportens bakgrundsmaterial har kommittén definierat begrepp, material, källor och metoder samt publicerat de sammanfattningar som kommittén under arbetets gång har gjort och som

beskriver centrala förutsättningar, utmaningar, möjligheter, reformbehov samt kraftkällor.

1.2 Riktlinjer för framtiden

I bakgrundsmaterialet beskrivs sex globala makrovariabler med en central roll för kulturens utveckling: klimatförändringen och miljön, befolkningsutvecklingen, globaliseringen, det kreativa kapitalet, teknologin och sociala gemenskaper. I bakgrundsmaterialet beskrivs förändringstryck och trender som gäller makrovariablerna. En framtida kulturell blomstring kan skissas med hjälp av tre centrala faktorer: hållbar kultur, kulturell mångfald och kreativitet. De utgör en förutsättning för kulturens samhällliga funktioner, för människans välbefinnande och för kulturbranschernas ekonomi.

I bakgrundsmaterialets konkretiseras sju kärnområden, som alla förutsätter samhälls- och kulturpolitiska linjedragningar eller val mellan olika värden samt lösningar. De är följande: konstens och kulturens värde och betydelse, kulturarvet och

¹ Kultur – kraft för framtiden; Bakgrundsmaterial till redogörelsen om kulturens framtid, (2009), Undervisningsministeriet, Undervisningsministeriets publikationer 2009:58. (Endast på finska.)

kulturmiljön, kulturell mångfald och mångkultur, sociala gemenskaper samt medborgerliga och kulturella rättigheter, förutsättningar för kreativitet, kulturtjänster och produktion samt kulturbranschernas ekonomi, sysselsättning och utkomst. Metoderna och medlen för att nå målsättningarna består av administrativa lösningar (nätverk, tvärsektoriell verksamhet), av samarbete mellan olika sektorer (smidiga finansieringsmodeller, tvärsektoriell verksamhet,

samarbete mellan konst och vetenskap), av strukturella lösningar (administrativa strukturer, virtuella strukturer), av teknologiska innovationer (integrerad informationsteknik, ny inspelningsteknologi, miljöteknologi), av sociala medier, sociala innovationer samt av konstens och kulturens nya tyngdpunktsområden och interna utveckling.

2 Vägskäl – samhällets kulturella val

2.1 Det syns på hållningen

– konstens och kulturens värde och betydelse

Den mänskliga kreativiteten är en medfödd egenskap och all mänsklig verksamhet är i grunden kreativ. Det är genom kulturella och sociala betydelser som människan ingår i grupper och gemenskaper och kan förhålla sig till sin omgivning. Det fria kreativa uttrycket föder konst och kultur. Konst kan betraktas som ett särskilt sätt att gestalta verkligheten och konstens betydelse kan jämföras med vetenskaplig grundforskning. Konst och kultur är ett sätt att bearbeta den individuella och sociala identiteten, att gestalta och blottlägga omgivningens fenomen och diskutera värden och värderingar. Konst och kultur påverkar samhällets utveckling och förmedlar sociala, andliga, intellektuella och ekonomiska resurser.

Konstens och kulturens betydelse har blivit allt viktigare och i framtiden stärks den ytterligare. Konst- och kulturområdet har många kontaktytor till andra samhällssektorer och politikområden, t.ex. konst och kultur som friskvård, som innehåll och metod inom utbildningen, kreativa näringar, innovationssystem, kulturföretagsamhet, kulturexport, sysselsättning, teknologiska tillämpningar, kommunikation, miljöskydd, samhälls- och stadsplanering, krisberedskap, demografi, minoritetsfrågor, kulturell mångfald, åtgärder mot segregation, seder och bruk, matkultur och hybridkonst.

I politiken erkänns konstens och kulturens samhälleliga möjligheter ännu inte till fullo. Inom samhällspolitik och förvaltning kunde konst och kultur tillämpas på många sätt. I den samhälleliga diskussionen ställs konst och kultur ofta emot

varandra. Man ser konst som en värdefull verksamhet med ett egenvärde och kultur som en nyttobringande instrumentell verksamhet. Det finns ingen motsättning mellan dem för de är varandras förutsättning och mellan dem pågår en kontinuerlig växelverkan. Den fria, experimenterande och lekfulla konsten är en förutsättning för kulturell förnyelse. Konsten når ut till medborgarna genom tillämpningar i form av distribution och som en del av den samhälleliga kommunikationen. Kulturpolitiken gäller praktiska beslut om konst och kultur och om de resurser, möjligheter och strukturer som tillsammans utgör förutsättningarna för kreativitet. Valen, lösningarna och åtgärderna beror på de etiska värden som är rådande då besluten fattas.

Kulturens och konstens etiska värden i framtiden

Kreativ frihet	Socialt ansvar	Resultat och nytta
<ul style="list-style-type: none"> • frihet att uttrycka sig kreativt • konstens autonomi 	<ul style="list-style-type: none"> • kulturella rättigheter • kulturarvet som bas och resurs 	<ul style="list-style-type: none"> • det kreativa kapitalet som en del av det sociala kapitalet
<ul style="list-style-type: none"> • experimenterande och lekfull kreativitet • konst som ett sätt att gestalta verkligheten och kunskap 	<ul style="list-style-type: none"> • kreativ kunskap och praktiska färdigheter • kulturtjänster, utbud och tillgänglighet, inklusion 	<ul style="list-style-type: none"> • mental, social och fysisk välfärd • kultursektorns ekonomi • tillämpningar och indirekta effekter på samhällets alla områden

Linjedragningar:

- Det kreativa kapitalet är en del av nationens sociala kapital och utgör grunden för social och ekonomisk välfärd och för innovationer och det genomsyrar samhällets alla funktioner. Basen för det kreativa kapitalet är kulturarvets och kulturmiljöns allmänt omfattade betydelse. Förutsättningarna för det kreativa kapitalet är kunskap och färdigheter, frihet att uttrycka sig, tid och rum för kreativitet, ett brett utbud av kulturtjänster samt medborgerliga och kulturella rättigheter. Det kreativa kapitalet producerar social och ekonomisk växelverkan, kulturproduktioner, -tjänster, kommunikation och utbyte.
 - Konst- och kulturverksamheten är en integrerad del i all politik som gäller flera förvaltnings- och politikområden som t.ex. utbildning, innovation, miljö och hållbar utveckling.

Spänningsfält:

- Utmaningen ligger i att se att den fria kreativiteten, den kulturella basen och de kulturella tjänsterna och konstens och kulturens sociala och ekonomiska tillämpningar som varandras nödvändiga förutsättningar. Spänningen uppstår då utvecklingen samtidigt skall ske både på lång och kort sikt.

Åtgärdsförslag:

- att inleda ett omfattande politikprogram för konst och kultur. Programmet gäller alla förvaltningsområden inom den offentliga, privata och den s.k. tredje sektorn. Programmets mål är att främja konstens och kulturens samhälleliga betydelse och växelverkan samt de positiva effekter som tillämpningarna har i många samhälleliga funktioner.

2.2 Björken och stjärnan

– kulturarvet och kulturmiljön

Kulturarvet är mänsklighetens minne och kunskapsreserv. Både för individer och grupper är kulturarvet en resurs för att skapa identiteter lokalt, nationellt och globalt. Vi har ofta en alldeles för snäv uppfattning om kulturarvet. Materiellt och immateriellt kulturarv uppstår och samlas överallt i samhället: inom konst och kultur, men också i hemmen, inom dagvården och läroinrättningar, på vårdinstitutioner, produktionsinrättningar, på arbetsplatser och torg.

Till kulturmiljön hör kulturlandskap, fornlämningar, den byggda miljön, stadsmiljön, landsortsmiljön samt den visuella och auditiva miljön – och i ett ännu bredare perspektiv – smak, lukt och

beröring. En rik omgivning är källan till människans trivsel, välfärd och kreativitet. Nya offentliga och privata rum, byggnader och boendeformer kommer att påverka vår trivsel och välfärd i framtiden. I en bra kulturmiljö samverkar naturen och bebyggelsens formspråk från olika epoker på ett mångfacetterat och harmoniskt sätt.

De yttre hoten mot kulturmiljön kommer från klimatförändringen, naturkatastrofer och potentiella konflikter. Men den kraftigaste omformningen av kulturmiljön sker genom byggande och samhälls- och stadsplanering. Efter de senaste krigen har Finland förstört en stor del av den äldre bebyggelsen och förlorat en del av sitt kulturella kapital. Ett kortsiktigt utnyttjande av miljön kan utgöra ett hot mot kulturella och estetiska värden. De ekokrav som ställs på reparationsbyggandet kan i framtiden bli en utmaning för det byggda kulturarvet.

Museer, arkiv och bibliotek bevarar och förmedlar kulturarvets materiella och immateriella kulturella kontinuitet. De fungerar som platser för interkulturell dialog och som insamlare av information samt erbjuder möjlighet att delta, uppleva och skapa. Samlingarna och informationsmaterialet utgör en resurs för undervisning, vetenskap och fritid. Minnesorganisationerna är samhällets centrala kunskapsbas och producerar tillförlitlig information. Målet med

projektet Det nationella digitala biblioteket är att organisera digitaliseringen av kulturarvet och säkra att det bevaras på lång sikt. Det nationella digitala biblioteket skall fungera som en garant för medborgarnas kulturella grundrättigheter och på jämlika grunder erbjuda hela befolkningen möjlighet att ta del av kultur- och informationsutbudet.

Samlingarna som skall vara tillgängliga och utrustade med enkla system för informationssökning kan leda kommande generationer i deras upplevelser och tolkningar av kultur och peka på deras möjligheter att själva forma framtiden. I framtiden kommer kulturarvet i allt större utsträckning att handla om kulturell mångfald och mikrohistoria, och utmaningen blir då att integrera invandrarnas kulturarv i det finländska kulturarvet. En intressant fråga är hur man kan gestalta den gemensamma ”tredje kulturen” som föds i mötet mellan den traditionella finländska kulturen och kulturen i invandrarnas forna hemländer.

Linjedragningar:

- Bevarandet av en rik och mångfacetterad kulturmiljö och möjligheten att använda den till att skapa nya miljöer förutsätter samarbete mellan flera myndigheter och den privata sektorn och ett samförstånd om värden och värderingar. Det är viktigt att

medborgarna och innevånarna kan delta i stads- och samhällsplaneringen. Lika viktigt är det att ta in kulturaspekten i all planering. Skyddet av kulturegendom förutsätter ett samarbete mellan ägare, myndigheter och experter.

- En förutsättning för att Det nationella digitala biblioteket skall lyckas är en långsiktig verksamhet med sikte på framtiden. Vidare behövs det administrativ koordinering och samarbete.

Spänningsfält:

- Utmaningen består i att säkra kulturarvets bevarande och skydd och samtidigt göra det möjligt att använda kulturarvet på ett hållbart sätt. Hoten kan bestå i att man har bristfälliga kunskaper om kulturarvet och -miljön, eftersträvar kortsiktig ekonomisk vinning eller tillåter att tillfälliga trender får påverka kulturarvet och -miljön. Kulturarvet utgör en resurs för ekonomi och tillämpningar.

- Särpräglade lokala miljöer och historierna kring dem kommer i framtiden att bli lokala attraktioner vid valet av bostadsort och för kultur- och upplevelseturismen. Kortsiktig planering kan utgöra ett hot mot kulturella och estetiska värden och riskera deras hållbara utveckling och potentiella ekonomiska värde på lång sikt.

- Det material som uppstår i elektronisk form eller som överförs digitalt kommer i framtiden att utgöra en central del av mänsklighetens och nationernas minne. De nuvarande elektroniska kommunikations- och arkivmedierna föråldras i snabb takt och ersätts av nya medier som vi ännu inte känner till. De nya mediernas innehåll och de nya tekniska formerna för arkivering förutsätter att deponeringssystemen utvecklas i samma takt.

- Det digitala materialets livslängd avviker från det vi är vana vid och det råder osäkerhet om hur länge de digitala deponeringsformerna kommer att hålla. En digitalisering är nödvändig för att kunna bevara all information på ett ekonomiskt sätt och göra den tillgänglig för sökning. Det är omöjligt att förutspå vad som är hållbart eller som av framtiden kommer att betecknas som viktigt. Det är en stor utmaning att avgöra vilket material som skall bevaras digitalt.

Åtgärdsförslag:

- att utarbeta en riksomfattande strategi för kulturmiljön och utveckla ett sätt att analysera kulturmiljöns tillstånd som en del av en samlad bedömning av miljöfaktorernas inverkan,
 - att främja bevarandet av kulturarvet och dess tillgänglighet i digital form samt att främja. Det

nationella digitala biblioteket (gemensamma och konvertibla lösningar för museernas, arkivens och bibliotekens digitala material i allt som gäller förvaltning, metasökning och interface, samt gemensamma planer för en långsiktig bevaring som tryggar de elektroniska informationsreserver och säkrar att de är tillgängliga för medborgarna),

- att utveckla museerna, de allmänna biblioteken och arkiven till mångsidiga centra för inläring, upplevelser och informationssökning genom att satsa på fostran i kulturarv, tillgänglighet och växelverkan med allmänheten och alla befolkningsgrupper.

2.3 Under regnbågen

– kulturell mångfald och mångkulturalism

Enligt befolkningsprognoserna kommer den kulturella mångfalden att öka i Finland. En harmonisk samhällsutveckling förutsätter att man kan identifiera och förstå de fenomen som är förknippade med mångfald. Begreppet kulturell mångfald är vidare än begreppet etnisk mångkultur. Begreppet kulturell mångfald omfattar majoritetskulturen, men också de traditionella del- och underkulturerna och minoriteterna, både gamla och nya etniska grupper och språkgrupper samt ursprungsfolket. I framtiden kommer det finländska samhället att påverkas av nya

”virtuella stammar”. Mångfalden består av olika åldersgrupper, lokala kulturer och individuella särdrag, kulturella vanor och uttryckssätt. Mångfalden har olika sätt att dela med sig av kulturarvet, sprida det, ta del av det och konsumera det.

Genom växelverkan och möten sker en kontinuerlig förändring som är villkoret för all kulturell förnyelse och utveckling. I ett mångkulturellt och pluralistiskt samhälle behövs det tolerans och förmåga att leva tillsammans. Invandrarnas kulturella insats skall ses som en kreativ resurs som inte skall isoleras.

Kulturell mångfald är en utmaning för kulturutbudet, kulturtjänsterna och kulturproduktionen. I framtiden ökar antalet språk. Den ryskspråkiga invandrargruppen växer snabbast, men också andra språkgrupper växer. När kultur- och bibliotekstjänsterna utvecklas måste man ta ställning till hur språkgrupperna kan behandlas på ett rättvist sätt.

Språket är inte endast ett kommunikationsmedel utan grunden för kulturell läskunnighet. Det innebär att vi förstår hur kulturerna har uppstått och hur det påverkar de uttryck som resp. kultur producerar. Då kan vi tolka de signaler som uppstår i mötet mellan kulturer. Den kulturella läskunnigheten är viktig inom varje samhälle, men också mellan olika samhällen i deras kulturella, sociala och ekonomiska växelverkan. Den finländska kulturens värdegrund

har formats som en del av Norden och det svenska språket kommer även i framtiden att ha en central roll i det nordiska samarbetet. Den finlandssvenska minoritetens know-how i att värna och bevara sin kulturella identitet kan utnyttjas som en resurs då det gäller att integrera nya minoriteter.

I framtiden kommer vi alla att samtidigt höra till flera kulturella referensgrupper. Vi befinner oss samtidigt i den krets av betydelser som produceras av det övernationella, globala kulturutbudet, den nationella och lokala kulturtraditionen och av del- och underkulturer, samt av fysiska och virtuella ”kultur-stammar”. Vi deltar som konsumenter men också i allt högre grad i rollen som producenter och utövare. Den lokala samtida närvaron i olika kulturer är en förutsättning för mångfald, växelverkan och kreativitet.

Linjedragningar:

- Mångkulturalism och kulturell mångfald kommer att påverka Finlands framtid. Kulturell mångfald och växelverkan mellan olika kulturer är en förutsättning för det kreativa kapitalet. I ett samhälle med tilltagande multikulturalism har den kulturella mångfalden en nyckelposition i integrations-

processerna. För en harmonisk samhällelig och ekonomisk utvecklingen är det avgörande att främja en mångsidig kulturell växelverkan mellan olika kulturella grupper och ”stammar”.

Spänningsfält:

- Utmaningen består i att förstå att en levande och utvecklingsbar kultur är ett resultat av en dynamisk växelverkan mellan olika kulturella uttryck och influenser. Hotet består i att man inte ser kulturell mångfald och växelverkan som en möjlighet att avvärja segregation, och inte heller ser mångfalden som ett centralt element i nationens kreativa kapital.
 - Kulturell delaktighet är ett utmärkt medel att påskynda integration och motverka segregation, men utmaningen kan bestå i att finna en växelverkande balans mellan integration och mosaikartad mångfald.
 - De kulturella rättigheterna kan råka i konflikt med mångfalden. Kravet på respekt för olika kulturers värderingar och seder kan kollidera med allmänna universella värden och mänskliga rättigheter. De mänskliga rättigheterna och grundrättigheterna har prioritet i alla konfliktsituationer och utgör en hållbar kulturell värdegrund för framtiden.

Åtgärdsförslag:

- att bereda en nationell språkstrategi som kartlägger och preciserar situationen och tjänstebehoven för de nationella officiella språken, för ursprungsfolkets språk, för de gamla och nya minoritetsspråken samt för de växande språkgrupperna,
 - att trygga nationalspråken och ursprungsfolkets språk (isynnerhet enaresamiska och skoltsamiska är hotade), språkvården och ett utbud av språktjänster,
 - att öka forskningen i mångkulturalism och därtill relaterade ämnen och definiera begrepp och terminologi,
 - att integrera invandrarnas kulturuttryck som ett naturligt element i den finländska kulturen både då det gäller att stödja professionellt kreativt arbete och kulturarvet. Rekommendationen är att behandla invandrarna positivt och att utveckla kriterierna så att de återspeglar en kulturpolitik som kan identifiera kulturell mångfald,
 - att främja alla befolkningsgruppers (ålder, språk, kön, sexuell läggning, kultur, rom- och sameminiteter, åskådningar, kulturella referensgrupper etc) möjligheter att förverkliga sina kulturella rättigheter och delta i att skapa kulturella betydelser.

2.4 Fair Trade-kultur

– gemenskap, kulturella rättigheter

Finlands grundlag skyddar medborgarnas ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som en del av grundrättigheterna. De kulturella rättigheterna är en del av de mänskliga rättigheterna. De är centrala för folkens identitet, enhet, självbestämmanderätt och självkänsla. I den internationella diskussionen är de kulturella rättigheterna bl.a. rätt till kulturarvet och ansvar att bevara och skydda det, rätt till språk, till kulturell växelverkan, rätt till utbildning och möjlighet att ta del av kulturutbudet, rätt att själv välja sin kultur, rätt till kreativt arbete och dess resultat, yttrandefrihet samt vetenskaplig och konstnärlig frihet.

Fair Trade-kultur innebär att de kulturella rättigheterna förverkligas och att alla kan delta i att skapa kulturella betydelser oberoende av ålder, kön, sexuell läggning, språk, handikapp, etniskt ursprung, religiös eller kulturell bakgrund eller ekonomi. När man granskar hur de kulturella rättigheterna och behoven förverkligas är det viktigt att betrakta befolkningsgrupperna på ett mångsidigt sätt. Det har varit praxis att granska befolkningen enligt åldersgrupp och definiera deras kulturvanor utifrån ålder. Uppfattningen om kulturella konsumtionsvanor bland olika

generationer grundar sig mer på ett enhetligt utbud än på individuella behov.

Man har kunnat konstatera att konst och kultur främjar välfärd och välbefinnande på ett påtagligt sätt, ger betydelse åt vardagen och livet, främjar social kohesion och motverkar segregation. Konst och kultur kan på ett framgångsrikt sätt användas i vårdarbetet, hälsovården, arbetslivet, i terapi och integration. När man producerar tillämpningar främjar man de kulturella rättigheterna och kan göra inbesparingar på andra samhällsområden. Speciellt betydelsefulla resultat kan uppnås då det gäller att upprätthålla en åldrande befolknings funktionsduglighet samt att knyta ungdomarna till samhället och arbetslivet.

Kommunikationskulturen är inne i ett brytnings-skede. Kommunikationen blir allt mer multimedial och skillnaden mellan privat kommunikation och offentligt producerade kreativa innehåll blir allt mindre. Utvecklingen kan klarast ses i hur sociala medier och brukarinitierade innehåll utvecklas. För upphovsrätten blir den viktiga indelningen i privat och offentlig, icke-kommersiell och kommersiell verksamhet allt mer problematisk. Det upphovsrättsliga systemet är utsatt för allt starkare krav på att sammanjämka utövarnas, producenternas och förläggarnas intressen med de intressen som finns bland brukarna, distributörerna och konsumenterna.

Det upphovsrättsliga systemet måste ge möjlighet för nyskapande produktioner som bygger på kulturarvet och dess tillgänglighet, samt möjliggöra att de kulturella och medborgerliga grundrättigheterna kan förverkligas.

Kultur- och bibliotekstjänsterna säkrar att kultur och information är tillgängliga som en grundförutsättning för kulturellt medborgarskap. De sociala gemenskaperna söker sig nya former och det är viktigt att vi i Finland har en public service radio- och televisionsverksamhet som stöder den nationella identiteten och de nationella språken samtidigt som vi erkänner en innehållsproduktion som utgår från brukarnas behov och som sker i digitala nätverk.

Kulturen har en viktig roll för utvecklingsländernas och u-ländernas ekonomi. Kultur är ekonomi som bygger på intellektuellt kapital och handel med produkter och tjänster. Handeln kan medvetet användas till att främja samhällsutvecklingen.

Att lindra fattigdom förutsätter att man förstärker och beaktar utvecklingsländernas kulturfrågor i alla utvecklingspolitiska åtgärder och i de utvecklade ländernas egen kulturpolitik. Utveckling är en omfattande samhällelig, politisk och ekonomisk förändring och det är avgörande att folk och nationer själva är medvetna om sin kunskap, sina färdigheter, värderingar och världsåskådningar.

Linjedragningar:

- Kulturpolitikens etiska frågor handlar om de kulturella mänskorättigheterna. I Finlands grundlag stadgas det om förpliktelsen att skydda kulturarvet, om rätten till språk och kultur samt konstnärlig och vetenskaplig frihet. De gemensamt omfattade kulturella betydelseerna definierar mänskliga och medborgarliga värden, bidrar till samhällelig integration och motverkar segregation.
- Det upphovsrättsliga systemet måste utvecklas så att det beaktar olika intressen i upphovsrätten, skapar förutsättningar för nyskapelser och innovationer, för kulturell mångfald, tillgänglighet och information i syfte att förverkliga de medborgarliga och kulturella grundrättigheterna och -friheterna.

Spänningsfält:

- Utmaningen består i att begreppen för de medborgarliga och kulturella rättigheterna är outvecklade. Det påverkar vårt sätt att se de immateriella värden som konst och kultur representerar. Immateriella värden har en samhällelig och nationalekonomisk betydelse som borde identifieras och evalueras på lång sikt.

Åtgärdsförslag:

- att främja förverkligandet av de kulturella medborgarliga rättigheterna,
 - att Finland i det nordiska och europeiska samarbetet tar initiativ för att identifiera och erkänna medborgarnas kulturella rättigheter,
 - att säkra att verksamhetsprogrammet Valfärd med konst och kultur genomförs och att verksamheten fortsätter på ett aktivt sätt även efter programperiodens slut,
 - att framhäva utvecklingsaspekten som ett element i kulturpolitiken både nationellt och i EU. Tillsammans med de andra nordiska länderna främjar Finland kultur och utveckling genom att särskilt stödja kreativa näringar och kreativa kulturproduktioner.

2.5 En allvarsam lek

– förutsättningar för kreativitet

Kreativitet är förmågan att kombinera saker och betydelser på ett nytt sätt så att det uppstår nya helheter. Förutsättningarna för kreativitet är människans intellektuella rörlighet, omgivningens mångsidighet och smidighet samt möjligheten att leka och experimentera. Kreativitet gäller inte enbart konst och kultur, vetenskap eller vissa yrken och branscher. All mänsklig verksamhet är kreativ. Kreativitet kan främjas, förutsättningarna kan förbättras och dess resultat kan utnyttjas.

Grunden för kreativitet och uttrycksförmåga läggs redan i barndomen och ungdomen. Finland har två undervisningssystem för konst: grundundervisning i estetiska och praktiska ämnen i den allmänbildande skolan och grundutbildning i konst.

Grundkunskaperna och -färdigheterna för framtidens kulturutövare och brukare skapas i den allmänbildande skolan under lektionerna i estetiska och praktiska ämnen. De har en nyckelposition i allt som gäller människans personlighet, identitet och självförtroende samt i hur individen knyter an till samhället. De främjar elevernas välbefinnande, sociala utveckling och trivsel i skolan. De estetiska och praktiska ämnena främjar integrerad kunskap och bidrar

till bättre inlärningsförmåga i andra läroämnen. Det finns vetenskapliga bevis på att mångsidiga studier i estetiska och praktiska ämnen har en gynnsam inverkan på den fysiska och mentala hälsan under ungdomen och vuxenlivet. De estetiska och praktiska ämnenas position i utbildningen har emellertid försvagats under de senaste decennierna. Problemet i det nuvarande systemet är att de i den allmänna undervisningen koncentreras på lågstadiet. På högstadiet och på senare utbildningsnivåer är undervisningen mycket knapp. De estetiska och praktiska ämnena utgör valbara alternativ och det tvingar eleverna att välja mellan dem, trots att man i framtiden kommer att behöva ett allt mångsidigare kunnande.

Undervisningen är inte alltid professionell och kompetent. Situationen är kritisk emedan kulturell kompetens är en avgörande faktor i framtidens kreativa näringar. Det finns ett stort behov att öka undervisningen i estetiska och praktiska ämnen i grundskolans högre klasser (högstadiet) och i gymnasiet. Undervisningens kvalitet måste utvecklas. Konsthögskolorna, universiteten och högskolorna behöver studerande som redan i grundskolan och gymnasiet har skaffat sig basfärdigheter i konst-ämnena.

Klasslärarnas utbildning och lärarnas fortbildning i estetiska och praktiska ämnen är bristfällig. Här kan

t.ex. läroinrättningarna för grundutbildning i konstämnen och deras lärarkårer erbjuder en viktig möjlighet till samarbete inom fortbildningen.

Utanför skolans ramar erbjuds avgiftsbelagd grundundervisning i konstämnen som riktar sig främst till barn och unga. Undervisningen arrangeras bl.a. i skolor och läroinrättningar för musik, bildkonst, dans, hantverk mm. Grundundervisningen i konstämnen når ca tio procent av en årsklass. Betydelsen av grundundervisningen i konstämnen kan i framtiden växa ifall konstämnen kunde utvecklas på ett jämlikt sätt. Tillgängligheten kunde utvecklas genom ett smidigt samarbete mellan olika strukturer.

När kreativiteten utvecklas till arbete och yrke har den kreativa leken blivit levande verklighet. Kreativt arbete är ett sätt att få sin utkomst. Inom kulturområdet är det typiskt att arbeta som fri yrkesutövare eller företagare, med stipendium eller någon annan form av offentligt stöd, ofta i tidsbundna arbetsförhållanden. Arbets- och socialskyddet för kreativa utövare har nyligen förbättrats. De professionella utövarna är fortfarande förlorare när det gäller socialskydd, pension, arbetslöshet och beskattning.

Kreativt arbete förutsätter både frihet och trygghet. Framgång i de kreativa näringarna förutsätter förnyelse och satsningar på de professionella inom

konst- och kulturbranscherna. Det ligger i samhällets och konsumenternas intresse att åstadkomma arbetsplatser och arbetsavtal som är rejäla och uppdrags- och samarbetsavtal som är rättvisa. För att utövarna i kreativa näringar och yrken skall kunna sysselsättas måste det löna sig att vara yrkesutövare eller företagare. Men det behövs också rejäla och rättvisa avtal för att nå konsumenterna.

Public service radio- och televisionsverksamheten och teater- och orkesternätverken sysselsätter musiker och kompositörer, uppträdande konstnärer och författare. Med tanke på sysselsättningsgraden inom kultursektorn har public service-verksamheten större betydelse än den övriga, kommersiella televisions- och radioverksamheten.

Kombinationen av uttrycksformer från flera konstområden, förskjutningar i uttrycksmedel och medier samt växelverkan är den urgamla kärnan i all förnyelse. Stödsystemen för konst och kultur grundar sig på den traditionella indelningen i konstarter och förmår inte reagera på de behov som uppstått som en följd av att man i dag gör konst på helt nya sätt. De nya formerna i dag är t.ex. hybridkonst, vetenskap&konstkonceptet (t.ex. biokonst), verk och arbetssätt som uppstått i sociala medier och gemenskaper och konst som producerats på ekologiska och etiska grunder.

Linjedragningar:

- Grundkunskaper och -färdigheter i kreativ uttrycksförmåga och kulturell läskunnighet är en central del av nationens kreativa kapital. De främjar integration, aktivt medborgarskap och motverkar segregation.
 - Det kreativa arbetet skiljer sig från traditionellt lönearbete genom att det är annorlunda till sin karaktär och tidsförbruk. Utövaren kan samtidigt ha ett arbetsförhållande, fungera som fri yrkesutövare och/eller företagare. För att kunna reglera det kreativa arbetet måste man förstå dess särdrag.
 - Stödsystemen är baserade på den traditionella indelningen i konstarter och förmår inte se de nya formerna och kan därför inte heller möta de nya kraven. Det är avgörande att utveckla stödsystemen mot större öppenhet och smidighet, dessutom är det viktigt att hjälpa unga begåvningar att komma igång med sin karriär.

Spänningsfält:

- Utmaningen består i se det kreativa kompetenskapitalet i ett långt perspektiv, samtidigt som det på kort sikt behövs förståelse för allt kreativt arbete som behöver tid, lokaler och möjlighet att experimentera.
 - Trycket på att utveckla den allmänbildande grundskolans konstundervisning och grundundervisning i konstämnen.
 - Spänningarna mellan traditionella och nya konstområden. Stödsystemen är organiserade enligt de traditionella konstarterna och det leder till att de inte kan identifiera de nya och dynamiska utvecklingsområdena.

Åtgärdsförslag:

- att de estetiska och praktiska ämnenas position stärks i den allmänbildande utbildningen genom att de införs som valbara allmänna kurser på högstadiet och i gymnasiet. Principen om ”det gyllene snittet” skulle innebära att 1/3 av alla läroämnen skulle vara estetiska och praktiska ämnen. Diskussionen om konstfostran kopplas till diskussionen om den integrerade skoldagen (koordinering: estetiska och praktiska ämnen, grundundervisning i konst,

klubb- och eftermiddagsverksamhet). Undervisningskvaliteten i de estetiska och praktiska ämnena kan höjas genom att öka deras andel i lärarnas fortbildning och genom att tillämpa dem i andra läroämnen,

- att utveckla en utbildningsstrategi som gäller hela kulturområdet. Strategin skall uppskatta arbetslivets och utbildningens nya framtida behov och beakta den utbildning som kommer att behövas för nationella och internationella expertuppdrag, utbildningsinsatser för olika faser och behov i konstnärskarriären, lednings- och företagarutbildning, samt en ”kulturryggsäck”, ett program för livslång läring som arrangeras i samarbete mellan olika utbildningsorganisationer,

- att identifiera och erkänna det kreativa arbetets särdrag (arbetsförhållande, yrkesutövare, företagare) och utveckla förutsättningarna för utbildning, arbetslokaler samt sysselsättning och utkomst,

- att skapa förutsättningar för att utveckla det upphovsrättsliga avtalsförfarandet och det upphovsrättsliga systemets funktionsduglighet,

- att utveckla Centralkommittén för konst så att den på ett bättre sätt kan beakta nya konst- och kulturområden.

2.6 Kreativa nätverk

– kulturproduktioner och -tjänster

Det finns ett samband mellan produktionsätt, tillgänglighet och stödet för kulturtjänster. Produktionerna uppstår där man kan nå en lämplig målgrupp. Befolkningen koncentreras allt mer till stora tillväxtcentra. I huvudstadsregionens befolknings- och näringsstruktur kan man se de internationella utvecklingstrenderna. De handlar om ökad invandring och mångkulturalism och om att kulturbranschernas tillväxt fungerar som ett lokomotiv i den samhällsliga utvecklingen. Det finns en mycket stark koncentration av kulturutbud i huvudstadsregionen och i några regioncentra. En liknande polarisering mot metropolcentrerade strukturer har redan skett i de flesta länder i Europa.

En utveckling av den kulturella tjänstestrukturen och tillgängligheten måste följa den demografiska utvecklingen. Utvecklingstrendernas samfälliga resultat är att kulturutbudet och -tjänsterna ökar i huvudstadsområdet och i stora centra samtidigt som de minskar i glesorter och små samhällen på tillbakagång.

Det sker förändringar i sätten att producera kultur. Vid sidan om de traditionella institutionaliserade strukturerna har det under de senaste decennierna

utvecklats ett fritt fält med små grupper och aktörer. Finansieringen till det fria fältet har ökat, men merparten av det offentliga stödet går fortfarande till de gamla strukturerna. Kultursektorn för en kontinuerlig diskussion om det offentliga stödets tyngdpunkter och huruvida stödet borde riktas till institutionerna eller till de fria grupperna. Konstinstitutionerna fungerar långsiktig och sysselsätter många samtidigt som de producerar innehåll. Stödet till de fria grupperna går delvis till lokalhyror och föreställningsteknik.

Verksamheten och produktionen sker i allt högre grad i nätverk, ofta som samarbetsproduktioner mellan den offentliga, privata och tredje sektorn. Det sker också en ökning i de internationella och globala produktionerna. I framtiden kommer produktionsätten alltmer att påverkas av den teknologiska utvecklingen, nya kommunikationsmedel, hybridkonst, tvärsektoriella verksamhetsmodeller, sociala produktionsätt, sociala medier samt globala och globala nätverk. I framtiden kommer arbetsätten att bli ännu snabbare och de kan reagera snabbt på alla förändringar som sker i deras verksamhetsmiljöer. Produktionerna kommer att ha en kortare produktionstid och de kan också begränsa sig till enstaka produktioner. Nätverken utvecklas vidare till organiska, kreativa, mycel-liknande strukturer. Å andra

sidan finns det produktioner som kräver flera år av planering och genomförande.

Kulturens tjänstestrukturer har utvecklats i takt med regionförvaltningen. Det finns historiska skäl till att regionerna har kulturaktörer som till innehåll, ägarskap, struktur och förvaltning är helt olika. De regionala konstkommissionerna är en del av statens konstkommissioner. Landskapsmuseerna och landskapsbiblioteken är kommunala aktörer som får statsstöd för att sköta sina uppdrag. Det offentliga stödet går också till privata aktörer som driver regionala konstcentra: Taikalamppu- nätverket för barnkultur, regionala filmcentra, regionala danscentra, regioncentra för fotokonst och barnkultur. Antalet aktörer inom konst och kultur varierar från region till region. De riksomfattande nätverkens täckning är också varierande och de täcker inte landets alla regioner eller alla konst- och kulturområden. Situationen för de regionala konst- och kulturaktörerna är splittrad.

I Finland genomförs just nu en genomgripande regional strukturreform. De statliga aktörerna inom regionförvaltningen är: närings-, trafik- och miljöcentralerna och regionförvaltningsämbetsverken. Kulturen sorterar under närings- trafik- och miljöcentralerna. Regionerna ser kultur som en central faktor i regionens framtida utveckling. Kulturen har också fått en större roll i landskapsförbundens och

andra regionala aktörers verksamhet. I den kulturella tjänstestrukturen kan man urskilja flera nivåer: huvudstaden – metropolområdet, starka regionala centra, de stora städerna, kommunerna, glesbygden samt landsbyar och förorter. Framtidens verksamhet blir allt mer virtuell och kan samtidigt omfatta flera globala, regionala, lokala och glokala nätverk och kontaktytor. De olika nivåernas situation och behov är mycket varierande. Utan särskilda stödåtgärder är det inte möjligt att i framtiden trygga ett jämlikt utbud av kulturtjänster för alla invånare.

Som en följd av den internationella recessionen kommer den offentliga ekonomins hållbarhet att bli ett problem för Finland på 2010-talet. Kulturpolitikens uppdrag har hela tiden breddats och därför är det nödvändigt att finna tilläggsresurser från andra samhällssektorer. Det statliga spelmonopolets framtid är osäker och det är möjligt att dess avkastning helt och hållet riktas till nya grupper. Det skulle innebära att konst och kultur i allt större utsträckning måste finansieras med andra resurser.

För att främja kreativa näringar kan man i allt större omfattning köpa kulturtjänster och rikta det offentliga stödet till affärsmässigt fungerande verksamheter. Stödmottagarna kan vara företag, samfund eller yrkesutövare. Enligt Europeiska Gemenskapens artikel om konkurrensrätt kan statliga stöd godkän-

nas i de fall då stödet inte påverkar förutsättningarna för handel och konkurrens på ett sätt som strider mot allmänna intressen. Det är möjligt att en del av kulturstöden i likhet med filmstöden måste godkännas av EU:s kommission.

Linjedragningar:

- I Finland har kulturtjänsterna utvecklats enligt den nordiska välfärdsmodellen. Det innebär ett mycket större ansvar för den offentliga sektorn än t.ex. i den anglosaxiska modellen som bygger på privatfinansiering. I Finland ansvarar den offentliga sektorn för förutsättningarna för tjänstestrukturen och -produktionen och för att kulturtjänsterna är tillgängliga. Den nordiska välfärdsstaten är en verklig framgång och det är viktigt att i framtiden trygga dess möjligheter att fungera som samhällets kulturella ryggrad.

- Den offentliga sektorns betydelse som garant för den kulturella mångfalden och den regionala tillgängligheten av kultur- och bibliotekstjänster kommer att kvarstå. Vid sidan av den offentliga sektorn kommer det att uppstå allt starkare aktörer på den privata och tredje sektorn.

- Den statliga finansieringen måste reagera bättre på olika behov. Det krävs både snabbhet och smidig-

het, men också långsiktiga riskfinansieringar. Vid sidan om den statliga finansieringen behöver konst och kultur privatfinansiering och riskfinansiering.

- Vi måste räkna med att den offentliga ekonomins finansieringsmöjligheter försvagas.

Spänningsfält:

• Den offentliga ekonomin är en utmaning som kan försvaga statens och kommunernas roll som bidragsgivare. Spänningen uppstår kring frågan huruvida den privata och tredje sektorn kan svara på kulturens finansieringsbehov. Det finns också en utmaning i hur snabbt man kan utveckla och stärka regionernas kulturbranscher så att de kan följa den utveckling som redan har skett i huvudstadsområdet. Tjänstestrukturen samt bas-, kultur- och bibliotekstjänsterna för olika befolkningsgrupper kan bli ytterst försvagade i områden med ekonomisk nedgång, i landsbyar och förorter. I så fall kommer kulturbranschens ekonomiska utvecklingsmöjligheter att förtvina.

• De allmänna biblioteken har fått affärsmässigt fungerande konkurrenser, som utmanar den fria informationens verksamhetsmodell. För att säkra medborgarnas rätt till kultur och bildning är det

nödvändigt att utveckla nationella finansieringsmodeller.

• Det ligger en utmaning i hur den offentliga verksamheten kan säkra en tjänstestruktur på lång sikt och samtidigt stöda produktioner som i snabb takt och med kort varsel reagerar på skeenden i tid och rum.

• Huvudstadsregionens kraftiga utveckling inom konst- och kulturområdena är en utmaning då det gäller att utveckla kulturbranscherna och tjänstestrukturen i stora regioncentra.

• Konstinstitutionerna och det fria fältet kan dra nytta av varandra när det gäller lokaler, teknik och innehåll. Det behövs finansieringsformer som uppmuntrar till samarbete. Likaså behövs det incitament för den privata, tredje och offentliga sektorn att bilda allianser och nätverk för samproduktioner och samarbeten.

• Det finns ett stort spänningsfält i den komplicerade och stela traditionella indelningarna i konstarter som påverkar stöd-, finansierings- och investeringssystemen. Dessutom finns det andra överlappande strukturer, som inte förmår identifiera kreativitet och innovation.

• Den audiovisuella kulturens distributionskanaler och mängden av nya former och format innebär att man måste sörja för kvalitativa innehåll. När

televisionens och Internets innehåll internationaliseras måste vi se till att de finländska språken och den finländska kulturen kan utvecklas med de medel som visuell kommunikation erbjuder.

Åtgärdsförslag:

- att den interna koordinationen mellan de regionala kulturaktörerna utvecklas och samarbetet mellan stat och regionförvaltning effektiveras,
 - att konstens och kulturens stöd- och finansieringssystem utvecklas till en smidig helhet som förmår identifiera hastigt initierade produktioner som behöver riskfinansiering, nya områden för konst och kultur, hybridkonst och nya koncept.

2.7 Smedjor, verkstäder och bagerier – kulturbranschernas ekonomi, sysselsättning och utkomst

Upphovsrättens och kulturens andel av den finländska ekonomins värdeökning har redan under en längre tid varit knappt fyra procent. Kulturbranscherna och de upphovsrättsliga branscherna sysselsätter drygt fyra procent av den sysselsatta arbetskraften. Program- och databranschen samt tidnings- och

tryckeribranschen sysselsätter ca tre fjärdedelar av kulturbranschernas totala sysselsättning. Musik, teater och opera, film, video och foto, visuell och grafisk konst utgör tillsammans endast en tiondedel av upphovsrättens ekonomi och sysselsättning. Konsumtionen av kultur och massmedier utgör drygt fem procent. Kultur- och upplevelseindustrins andel av konsumtionen växer. Största delen av upplevelseindustrin är underhållningsproduktion. Kulturkonsumtionen växer i alla åldersgrupper och i framtiden kan vi förvänta oss att även konsumtionen av konst växer.

Kulturekonomin har en stark koncentration i huvudstadsområdet, där värdeökningen skiljer sig markant från resten av landet med hela fem procentenheter (regionalt BNP). En motsvarande polarisering har skett i de flesta europeiska länder. Kulturbranscher med ett högt förädlingsvärde, t.ex. den audiovisuella branschen och design, har koncentrerat sig till huvudstadsregionen. Kreativiteten ger ekonomin ett betydande mervärde. I regionerna koncentreras de kultur- och upphovsrättsliga branscherna till de stora städerna. Huvudstadsregionen höjer landets medeltal till drygt tre procent och endast Egentliga Finland överskrider den gränsen. I huvudstadsområdet är den kulturintensiva sysselsättningen hela sju och en halv procent av regionens sysselsatta arbetskraft,

i regionerna ligger man under landets medeltal på fyra procent. Huvudstadsregionen fungerar alltså som ett kraftigt lokomotiv för ekonomin och sysselsättningen i kulturbranscherna.

Public service radio- och televisionsverksamheten stärker den audiovisuella kunskapen och kulturen och fungerar som en arena för kulturaktörer och kreativa näringar. Public service- verksamheten har en stor betydelse för det finländska kulturfältets inkomster. För att stärka den kulturella infrastrukturen är det nödvändigt att trygga public service radio- och televisionsverksamheten. Redan i en nära framtid kommer en stor del av kulturkonsumtionen och tillgängligheten att kunna skötas via bredband.

På det internationella planet har varuproduktionen flyttat till länder med billiga produktionskostnader. För att de utvecklade länderna skall kunna upprätthålla sin konkurrenskraft är det viktigt att satsa på kunskap och innovation samt på tjänsteproduktion. Kultur- och upplevelseindustrin befäster den västerländska värdegrundens nya inriktning mot immateriell konsumtion. I medier, reklam, tidnings- och tryckeribranschen, skivproduktionen, den audiovisuella industrin samt i radio- och televisionsbranschen sker det ett paradigmskifte, som präglas av att man i allt större utsträckning köper produktioner utifrån och anlitar underleverantörer.

Kulturimporten är idag större än kulturexporten. Kultursektorn måste utveckla bättre förutsättningar för kreativa näringar och företag, för kulturexport, produktutveckling, koncept och marknadsföring. Kulturbranschernas yrkesutövare och småföretagare behöver gemensamma strukturer, t.ex. managers, för att utveckla företagsplaner och marknadsföring. De traditionella områdena för kulturexport, t.ex. musik, litteratur, design och spel kommer att kompletteras med nya potentiella konst- och kulturområden och de nya formerna för hybridkonst kommer att stärka sin ställning.

En välfungerande upphovsrättslig marknad är en grundförutsättning för de kreativa näringarna och det förutsätter en kontinuerlig uppföljning. Nya produktionsätt, affärsmodeller och förändringar i brukarmiljöerna påverkar det upphovsrättsliga systemet och den globala licensmarknaden. Digitaliseringen och de nätverksbaserade produktions- och verksamhetsformerna förutsätter att man känner till den upphovsrättsliga lagstiftningen och internationell avtalsrätt. Det är viktigt att EU:s inre marknad fungerar friktionsfritt i förhållande till den upphovsrättsliga marknaden.

Den digitala revolutionen har avancerat från den personliga datorn (1980-talet), hypermedier (1990-talet), via Internet och mobilkommunika-

tion (slutet på 1990-talet) till multimedier och mobilt Internet (2000-talet början). Med en liten fördröjning har varje skede medfört en förändring i produktionssätten, en tillväxt i ekonomin och nya marknader. Dagens utvecklingstrender är hybrid-medier, semantisk webb, integrerad ubik teknologi och sociala medier. Till de här trenderna hör en kraftigt växande ekonomi, som bygger på delaktighet och sociala gemenskaper, och helt nya typer av marknader, produkter och yrken. Den här ekonomin kan karaktäriseras av att den sker i kollektiva informationsnätverk som producerar nya former för innovation, produktion, distribution och konsumtion av materiella och immateriella produkter och tjänster.

Hit hör sociala medier, massproduktion och -distribution, crowdsourcing samt syntetiska förnödenheter, nya yrken och marknader. Gruppproduktioner eller wikiproduktioner sker i öppna former. Sådana produktionsformer är en utmaning för de traditionella produktionsformerna och affärsmodellerna. Kreativt arbete förutsätter uppfinningsrikedom, snabbhet och smidighet. Dess styrka ligger inte i makro- utan i mikroekonomin. En ny stark trend är andelslag och nätverksliknande företagskluster. Det är värdefullt om man kan sysselsätta sig själv och kanske några andra kreativa aktörer. Den kreativa produktionens styrka står att finna i kvalitet,

inte i kvantitet. Just nu går utvecklingen mot en organisationsnivå som reagerar på omvärlden ännu snabbare och känsligare än nätverken och den nivån kunde beskrivas som ett kreativt mycel. I nätverken är det möjligt att nå ut till de fragmenterade mål- och publikgrupperna internationellt.

Kulturens nationalekonomiska betydelse kan inte mätas endast i företagets omsättning eller i sysselsättningsiffror. Kulturen har en nationalekonomisk betydelse genom att den främjar välfärd och motverkar segregation, den bidrar till tolerans och ömsesidigt förtroende i ett mångkulturellt Finland. Kultur är också ett viktigt element i den internationella Finlandsbilden och kan främja Finlands konkurrenskraft, turistnäring och exportindustri.

Kulturbaserad kunskap kan tillämpas på andra sektorer som t.ex. social- och hälsovård och utbildning, och öka utbytet och utveckla framtidens kulturintensiva samhälle, produktion, marknad och sysselsättning. Utanför kulturbranscherna växer det kreativa arbetets ekonomiska betydelse. En allt större andel av dem som fått en utbildning i estetiska och praktiska ämnen får arbete utanför de traditionella kulturområdena.

Linjedragningar:

- Det kreativa kapitalet och den kulturintensiva ekonomin är ett smörjmedel för en alltmer teknologisk utveckling av Finland. Grunden utgörs av den kreativa ekonomins hela värdekedja: kreativt kunnande och kompetens, företagsverksamhet inom kulturbranscherna, business- kunnande och marknadsföring samt internationella samproduktioner, en fungerande kulturimport och -export. Företagsverksamheten inom kulturfältet blir allt mer mångfacetterad och omfattar allt från multinationella företag till småskaliga företag med en eller få anställda, olika former av nätverk och andelslag och nya former inom delaktighetsekonomin.
 - Huvudstadsregionen fungerar som ett lokomotiv för de finländska kulturbranscherna och deras ekonomi. Den tilltagande mångkulturalismen i huvudstadsregionens befolkningsutveckling bidrar till kulturbranschernas tillväxt. Kulturbranscherna i regioncentra blir starkare och dras med i den kulturekonomiska utveckling som huvudstadsregionen leder. Kulturbranscherna i regioncentra har en positiv effekt på sin omgivning.
 - Kulturens nationalekonomiska betydelse syns indirekt som mentalt välbefinnande, som ett medel mot segregation och andra utslagsmekanismer samt

i Finlandsbilden. Kulturens indirekta resultat har en stor samhällelig och nationalekonomisk betydelse.

Spänningsfält:

- Förväntningarna på de kreativa näringarnas utveckling i Finland är högt ställda. De nuvarande nationalekonomiska mätinstrumenten kan inte exakt mäta det kreativa arbetets betydelse. Utmaningen blir att utveckla mångsidiga förutsättningar för kulturbranschernas ekonomi och företagsamhet. Det uppstår spänningar ifall de kreativa näringarna utvecklas endast enligt de modeller och förväntningar som gäller tillväxtsföretag. Den kreativitet som groer i nätverkens och mycelens undervegetationer utgör tillsammans med de stora, övernationella organisationerna och distributionskanalerna den kreativa ekonomins värdefält. Det är en öppen fråga hur de traditionellt organiserade, stela verksamheternas förvaltningskultur kommer att klara mötet med nätverksekonomin nya och öppna arbetsformer.
 - Tillväxten i den kreativa näringarna och i kulturismen förutsätter en ökad internationell mobilitet, nätverkssamarbete och ett breddat kunnande. En särskild utmaning ligger i att öka kulturaktörernas företagskompetens och näringslivets kulturkompetens.

- För att verkställa en multidisciplinär innovationspolitik krävs det en förstärkning av de kultur-baserade kreativa näringarna och företagen.

Åtgärdsförslag:

- att utveckla förutsättningarna för de kreativa näringarnas värdekedjor och -nätverk, entreprenörskap, företagskompetens och marknadsföring, kulturimport och -export samt kulturturism.
 - att utveckla stödsystemen i två riktningar, en mot långsiktighet, smidighet och tvärssektoriell verksamhet och en mot riskfinansiering.
 - att utveckla förtrogenhet med internationellt affärs- och avtalskunnande och utveckla det upphovsrättsliga systemet så att det svarar mot de förändringar som sker i verksamhetsmiljön och strukturerna.

KONSTENS OCH
KULTURENS
VÄRDE OCH BETYDELSE

HÅLLBAR
KULTUR
KULTURELLA
RÄTTIGHETER

KULTURELL
MÅNGFALD
KULTURMILJÖ
OCH KULTURARVET
GEMENSKAPER
KREATIVITET

KULTURTJÄNSTER
OCH PRODUKTIONER

BEFOLKNINGS-

UTVECKLING
DET KREATIVA
KAPITALET

KULTURENS FÖRÄNDRINGSTRYCK
& TRENDER

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR KREATIVITET
KLIMATFÖRÄNDRINGEN
OCH MILJÖ

GLOBALISERING
TEKNOLOGI
KREATIVANÄRINGAR

NÄTVERK

KULTURBRANSCHER HAS
EKONOMI

SYSSELSÄTTNING
OCH UT-
KOMST

3 Framtidens faktorer

Redogörelsen pekar på framtidens stora utvecklingslinjer: de globala makrovariablerna, de avgörande samhälliga kulturella valen och åtgärdsförslagen lyfter fram tre centrala möjligheter som tillsammans utgör en potentiell kraft för framtiden: hållbar kultur, kulturell mångfald och kreativitet.

3.1 Hållbar kultur

Hållbar utveckling och anpassning till klimatförändringen är både internationellt och nationellt en nyckelfråga för framtiden. Det är en stark trend som kan fungera som en nationell framgångsfaktor. Målet för en hållbar samhällsutveckling är att säkra möjligheterna till ett gott liv för nuvarande och

kommande generationer. Det betyder att man både globalt och nationellt i all samhällelig beslutsfattning tar hänsyn till miljön, människan och ekonomin: ekologisk, social, kulturell och ekonomisk hållbarhet.

Kulturell hållbarhet innebär att kultur, kulturmiljöer och kulturarv bevaras, utvecklas och utnyttjas från generation till generation, och att det finns förutsättningar för människans fria intellektuella verksamhet och uttrycksförmåga, kulturell jämställdhet, etisk tillväxt och hållbar kulturkonsumtion, produktion och ekonomi.

Det kulturella kapitalet är en del av det sociala kapitalet och den centrala resursen är kreativitet. Omsorgen om det nationella kulturella kapitalet förutsätter åtgärder och investeringar på lång sikt

i stället för en kortsiktig politik. Den långsiktiga politikens bas och inspirationskälla är ett rikt och mångfacetterat kulturarv.

År 2035...

En allt större del av ekonomin består av immateriell produktion och det mervärde den producerar samt av konsumtion och utbyte av kulturprodukter och -tjänster. Finlands långsiktiga satsningar på kreativitet, konst och kultur har varit en framgång.

Finlands internationella specialkompetens gäller naturen och det sociala och kreativa kapitalet, kreativ nätverksekonomi, en bra förvaltning av de kreativa näringarna och distributionskanalerna – och en avslappnad livsstil – slowness.

I de länder som klarat sig bäst har man på ett balanserat sätt tagit ansvar för kulturens och konstens etiska grundvalar och hållbara utveckling och beaktat de medborgerliga och kulturella rättigheterna. Vidare har man kunnat utnyttja konstens och kulturens välfärdsfrämjande tillämpningar och ekonomiska fördelar.

I Finland har man tagit ansvar för kulturmiljöns ekologiska och estetiska hållbarhet och mångfald. En bedömning av de kulturella dimensionerna och miljökonsekvenserna är en naturlig och central del

i samhälls- och stadsplaneringen. Konst och kultur är en integrerad del i stadsplaneringen och har blivit en succé. Genom att kombinera nya och äldre byggnadsbestånd i harmoniska helheter har man skapat trivsamma bostadsområden. I boendet har man tagit hänsyn till naturen, till ekologiskt försvarbara lokaler för gemensamt bruk och också möjliggjort mindre odlingar.

De kreativa näringarna utnyttjar kulturarvet. En väsentlig del av kulturarvet har digitaliserats. Det nationella digitala bibliotekets metasökning fungerar som en del av det europeiska digitala biblioteket och deras gemensamma interface fungerar med alla verktyg för databehandling och med alla plattformar.

Public service radio- och televisionsverksamheten är nationens minne och medborgarnas interaktiva sociala media, som sysselsätter kreativa professionella och erbjuder ett forum för gemensam kreativitet.

3.2 Kulturell mångfald

Två starka variabler påverkar den kulturella mångfalden i Finland: befolkningens åldersstruktur och invandringen. Kulturell mångfald är mänsklighetens gemensamma arv som har utvecklats i möten och växelverkan mellan olika kulturer. Det gemensamma

kulturarvet är grunden för identitet, kreativitet och kreativa näringar.

Till kulturell mångfald hör ett rikt kulturarv och kulturmiljöer, ett varierat utbud av kulturtjänster, samverkan mellan olika åldersgrupper och mellan individer som representerar olika kulturella referenser samt en närvaro av olika kulturer.

År 2035...

Kulturens friskvårdseffekter har erkänts och de har på ett betydelsefullt sätt ökat den äldre befolkningens aktivitet och delaktighet och minskat samhällets kostnader för vårdinstitutioner. Den sociala segregation är obetydlig för man har använt kultur i preventivt syfte.

Finland har med framgång tillämpat kulturell växelverkan i integrationen av invandrare och undgått etniska konflikter.

De kulturella minoriteterna bildar tillsammans med den traditionella finländska kulturen en rik och samverkande mosaik och en dynamisk tredje kultur. Den kulturella läskunnigheten är en garant för förståelse och växelverkan.

Den kulturella mångfalden fungerar som en central förändringsfaktor i de kreativa näringarna och som en attraktionskraft för regioner och städer. Andra och

tredje generationens invandrare gör betydande insatser inom kreativa näringar och kultursektorn.

Samhällsstrukturen är varierad och rik med förorter och kulturmiljöer. Kulturens tjänstestruktur har fem nivåer: metropolen, regioncentra, kommuner, byar och förorter och dessutom ett regionalt nätverk med public service virtuella rum för föreställningar och presentationer.

3.3 Den kreativa människan

Det kreativa kapitalet är den viktigaste framgångsfaktorn. För att skapa och underhålla det kreativa kapitalet måste man vara förtrogen med kulturarvet, lära sig kreativa nya färdigheter och utveckla dem, ha tillgång till kreativa miljöer och förutsättningar till kreativt arbete. Det kreativa arbetet karaktäriseras av experiment, tillfällighet och lek och är en central resurs och förändringskraft i de kreativa näringarnas och kulturbranschens ekonomi.

År 2035...

Det kreativa kapitalet, kreativ produktion och kulturbranschernas betydelse för utveckling och ständig förnyelse är nationens erkänt viktigaste resurs.

Finland har infört ”det gyllene snittet” med estetiska och praktiska ämnen i en integrerad skoldag. Det har skapat förutsättningar för det kreativa kapitalet att utvecklas på lång sikt. De estetiska och praktiska ämnena är integrerade i all undervisning från den allmänbildande skolan till universitetsnivå. Det är en internationell succé och har lett till en blomstring inom konst, kultur och kreativa näringar i Finland. I internationell jämförelse är blomstringen betydande.

Det upphovsrättsliga systemet är anpassat till produktionsstrukturerna och näringslivet och till den nya sociala och kommunikativa verkligheten. Man har tryggat möjligheterna för utövarna att fungera i sina yrken eller som näringsidkare, och upphovsrätten har utvecklats på ett oväldigt och rättvis sätt som säkrar att medborgarnas kulturella grundrättigheter och friheter kan förverkligas.

4 Sammanfattning och åtgärdsförslagen

Alla framtidstrender pekar på att det är nödvändigt att stärka konstens och kulturens samhälliga roll. Kulturkonsumtionen kommer att växa och det gäller i synnerhet immateriell, ekologisk och etisk konsumtion. Fritiden ökar och en livsstil som prioriterar upplevelser framom produkter vinner terräng. Ungdomen sysslar med kultur på sin fritid och söker sig till kreativa branscher. Kulturintensiteten ökar i all produktion, produktutveckling och verksamhetskoncept samt inom tjänste- och servicesektorn. De unga professionella är inriktade på entreprenörskap. De professionella inom konst och kultur sysselsätts och anställs i allt större omfattning utanför de traditionella kulturområdena. De sociala produktions- och verksamhetsformerna ökar. Hybridkonst och tvärkonstnärliga experiment är centrala innovations-

miljöer, likaså experiment och samarbetsformer mellan konst och vetenskap.

Inom alla samhällsområden är de bärande krafterna hållbar utveckling, mångkulturalism och kulturell mångfald samt kreativitet. Två vägar leder till framtiden: att bevara det gamla och värdefulla och att utveckla nya intressanta tillämpningar och innovationer. Grundresursen för kreativitet och innovation är att förstå och värna om kulturens hållbara värden och kulturarvet. Det kulturella välfärdssamhällets utbud av kulturtjänster leder till en ökning av publikunderlag och brukare, tryggar de kulturella rättigheterna, befrämjar välfärd och välbefinnande, utvecklar den inhemska marknaden, främjar kulturexport samt fungerar som ett fint utgångsläge för kreativ professionalism.

De traditionella konst- och kultursektorernas andel av värdeökningen och sysselsättningen håller sig på ca. fyra procent. Däremot har det sammantagna resultatet av konst- och kulturbaserade tillämpningar nått ut till samhällets alla sektorer och förvaltningsgrenar och där sker det en påtaglig tillväxt.

- Uppstartning av Politikprogrammet för konst och kultur. Programmet omfattar flera förvaltningsområden inom den offentliga, privata och tredje sektorn (UVM, JM, FM, ANM, SHM, UM, KM, SJM, IM, MM, SRK)

Alla förslag till förvaltnings- och sektoröverskridande strategier, program och åtgärder samlas och verkställs som integrerade delar av Politikprogrammet för konst och kultur, som har i uppdrag:

- att fram en utbildningsstrategi för hela kulturområdet. Strategin skall beakta arbetslivets utbildningsbehov med tanke på sysselsättning, tillväxt och nya behov (UVM, KM, ANM, SHM).

- att stärka de estetiska och praktiska ämnen i den allmänbildande skolan genom att öka antalet valbara kurser i den gemensamma läroplanen för högstadiet och gymnasiet enligt principen ”det gyllene snittet”. Diskussionerna om de estetiska och praktiska ämnen kopplas till diskussionen om den integrerade skoldagen. Säkra kvaliteten i estetiska och praktiska ämnen (UVM).

- att ta fram en nationell språkstrategi som kartlägger och preciserar positionen för de nationella officiella språken, ursprungsfolkets språk, de gamla och nya minoritetsspråken och de växande nya språkgupporna, samt kartlägga tillgången till språkvård och tjänster (JM, UVM)

- att ta fram en riksomfattande strategi för kulturmiljön och utveckla en metod för att analysera kulturmiljöns tillstånd som ett element i en samlad bedömning av miljöfaktorernas inverkan (UVM, FM, SJM, ANM, MM)

- att främja Det nationella digitala biblioteket (UVM)

- att säkra att verksamhetsprogrammet Välfärd genom konst och kultur, som överlämnats till undervisningsministeriet genomförs och att verksamheten fortsätter på ett aktivt sätt även efter programperiodens slut (UVM, SHM, ANM, MM).

Konkreta utvecklingsförslag:

- Stödsystemen för konst och kultur utvecklas till en smidig helhet som kan identifiera både hastigt uppstartade och långsiktiga projekt som behöver riskfinansiering, projekt som avviker från traditionella produktionskulturer och områden eller som är helt nya konst- och kulturområden, hybridkonst och koncept (UVM, SHM, ANM).
 - Centralkommissionen för konst utvecklas så att nya konst- och kulturområden beaktas (UVM).
 - Bättre inbördes koordinering mellan de regionala aktörerna och ett tätare samarbete mellan statliga och regionala aktörer (UVM, ANM).
 - Erkännande av det kreativa arbetets särdrag och behov i relation till utbildning, arbete, arbetslokaler, utkomst och sysselsättning (UVM, SHM, ANM).
 - Utveckling av kulturbranschernas värdefält och -kedjor och av förutsättningarna för entreprenörskap, företagsamhet, marknadsföring, kulturimport och -export (ANM, UVM, UM).
 - Skapa förutsättningar för en utveckling av det upphovsrättsliga systemet och avtalsförfarandet (UVM).
 - Bättre kompetens i internationellt affärs- och avtalskunnande samt en utveckling av det upphovsrättsliga systemet så att det följer de förändringar som sker i verksamhetsmiljöerna (UVM).

- En integrering av invandrarnas kulturuttryck som ett naturligt element i den finländska kulturen både då det gäller att stödja professionellt kreativt arbete och kulturarvet. Det behövs mer forskning kring multikulturalism samt att begrepp och terminologi definieras (UVM).

- I det nordiska samarbetet och i EU agerar Finland för att identifiera och erkänna kulturella rättigheter. Målet är att de kulturella rättigheterna skall gälla alla befolkningsgrupper och att alla kan delta i att definiera kulturella betydelser (UVM, IM, UM).

- Aspekten av utveckling poängteras i kulturpolitiken både nationella och i EU. Tillsammans med de nordiska länderna främjar Finland kultur och utveckling genom att i synnerhet stödja kreativa näringar och kreativa kulturproduktioner (UM, UVM).

Åtgärdsförslag	KM	JSM	JM	UVM	FSM	SHM	IM	ANM	UM	SRK	MM
Politikprogrammet för konst och kultur	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Utbildningsstrategin	•			•		•		•			
Språkstrategin			•	•							
Strategin för kulturmiljön, evaluering av kulturfaktorernas inverkan och system för att följa upp kulturmiljöns tillstånd		•		•	•			•			•
De estetiska och praktiska ämnenas roll i den allmänbildande skolan, undervisningens kvalitet				•							
Det nationella digitala biblioteket				•							
Programmet Välfärd genom konst och kultur				•		•		•			•
Stöd- och finansieringssystemen för konst och kultur				•		•		•			
Utveckling av Centralkommission för konst				•							
Koordinering och samarbete mellan de regionala aktörerna inom konst och kultur				•				•			
Det kreativa arbetets särdrag, förutsättningar, utbildning, arbetsrum, utkomst och sysselsättning				•		•		•			
Kulturbranschernas ekonomiska värdekedjor och -fält, kreativa näringar, affärsverksamhet och marknadsföring, förutsättningar för kulturimport och -export				•				•	•		
Utveckling av upphovsrättsliga avtalsförfaranden och ett välfungerande upphovsrättsligt system				•							
Kunnande i upphovsrätt, internationell affärsverksamhet och avtalspraxis				•							
Invandrarnas kulturella referenser, kulturarv, professionellt kreativt arbete. Forskning i mångkulturalism, begrepp och terminologi.				•			•				
Främja kulturella rättigheter i det nordiska samarbetet och i EU				•			•		•		
Utvecklingsperspektiv som ett centralt element i kulturpolitiken, både nationellt och i EU				•					•		

Kommunikationsministeriet (KM), Jord- och skogsbruksministeriet (JSM), Justitieministeriet (JM), Undervisningsministeriet (UVM), Försvarsministeriet (FSM), Social- och hälsovårdsministeriet (SHM), Inrikesministeriet (IM), Arbets- och näringsministeriet (ANM), Utrikesministeriet (UM), Statsrådets kansli (SRK), Miljöministeriet (MM)

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Bokförsäljning
Universitetstryckeriet
PB 4 (Berggatan3), 00014 Helsingfors Universitet
telefon (09) 7010 2363
fax (09) 7010 2374
books@yliopistopaino.fi
www.yliopistopaino.fi

ISBN 978-952-485-868-7 (hft.)
ISBN 978-952-485-869-4 (PDF)
ISSN 1458-8110 (Print)
ISSN 1797-9501 (Online)

